„ЗАТСАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 133. У Новом Саду у среду 29. августа (10. септембра) 1884. ГОДИНА XIX.

БИРАЧИМА

ЧЛАНОВА СРПСКОГ САМОСТАЛНОГ КЛУБА НА САБОРУ КРАЉЕВИНА ХРВАТСКЕ И СЛАВОНИЈЕ.

БРАЋО БИРАЧИ!

Премилостиви краљ наш благоизволио је превишњим одписом закључити 31. августа т. г. саборске сједнице и разпустити сабор ових краљевина, за који сте нас као своје заступнике били изабрали.

Ваља дакле да вам кажемо, шта смо на том сабору радили, и како смо вас тамо заступали.

У споразумљењу с вама ставили смо у програм српског самосталног клуба, који смо по вашој вољи образовали:

а) да се са хрватским народом споразумјемо на темељу узајамности, међусобног штовања и повјерења, пак да у братској слози прионемо око бољка и напредка наше заједничке домовине;

б) да настоимо око тога, да се српском народу уз признавање српског имена очува нетакнутом народно-црквена аутономија, и да се омогући обстанак највишим рескриптом ујамчених српских аутономних школа; те да се законом уреди саборским закључком од год. 1867. већ изречена равноправност ћирилице у јавном животу, и да се у зем. бицету суразмјерна подпора за наше црквене и просвјетне потребе у овој домовини одређује.

Ми смо дакле срећу и добробит заједничке домовине записали на саставу српског самосталног клуба, а као саставни дио те среће и добробити домовине означили смо оно, што је српском народу као право ујамчено за оне жртве, што их је исти за срећу и обстанак домовине принео.

Сва се земља зарадовала нашој изјави.

Јер може ли, и смје ли ко бити у ових краљевина, ко се неће из срца радовати, кад Срби траже са браћом Хрвати међусобно поштовање и братску слогу у ту сврху, да нам заједничка домовина буде јача и славнија?

А ко може имати образа, да прими крваве жртве, а побија задобивена тиме права?

Успех је био сјајан.

Сабор краљевина Хрватске и Славоније прихватио је у својој сједници 27. августа т. г. баш лицем на нашу велику госпођу држаној без и најмање измјене законску основу по изасланом саборском одбору предложену „о уређењу посала, спадајућих на црквено-школску аутономију Срба исповједника грчко-источне цркве у краљевина Хрватској и Славонији, као и о употреби ћирилице“, како је у споразумљењу са вишим заступницима уговорена, и сабору поднесена.

Тим је испуњен други дио нашег програма са изузетком нашег школског одношаја.

Овај одношај изискује пуну опрезност са стране странака. Иштући бољак за себе, несмијемо од друге странке тражити, да се њој тим штета нанесе; а много се мора размишљавати и удешавати, да се оправдани интереси обје странке очувају, и бољак за обадвије пронађе.

Срби имају довољно правнога и хисторичнога разлога, да се њихови овострани интереси не повриједе, али желе, да се то изведе а начела наставе новијега времена уздрже.

Међусобно поштовање и братска слога уредиће и ове одношаје на бољак домовине и корист њезиних синова. О том немојте да сумњамо.

Ту ће се радити о користи и једне и друге стране по захтјевима правних и наставних постулата; а то су елементи мира и културе, разлога и хуманитета, ови пак елементи препоручују и ујамчују све, што узајамна корист и братска слога иште.

У другим стварима, које су на сабору расправљане, заговарали смо увјек, што смо нашли да је за нашу домовину најбоље и најпробитачније, држећи, да празне фразе, биле ма како сјајне, и немогућне жеље, биле ма како угодне, народу могу често шкодити, помоћи никада.

Ми имамо разлога ускликнути:

Живило споразумљење и узајамно поштовање Срба и Хрвата у овој домовини!

Живила наша заједничка свима нама једнако мила домовина!

Краљевине Хрватска и Славонија утаначиле су путем уставним кроз своје саборе међусобним договором и приволом са краљевином Угарском државоправни уговор који су фундаменталним законом прогласили.

Ово је тако звана нагода.

Заступници већине народа у овим краљевинама суде, да народи ваља да држе дану рјеч и вјеру, као и поједини људи, имајући право тражити од друге стране, да и она дану рјеч свето одржава.

Постулат је овога становишта, да Хрватска и Славонија нагоду искрено признаје, а Угарска искрено испуњава

Уз то признаје ова странка, да нагода ова није савршена, као што под сунцем ништа савршено није; а већ је и у животу било прилика, да се једна и друга установа нагоде показала мањкавом, те да се има бољом замјенити.

На темељу ове опћените истине и практичног искуства држи ова странка, да јој ваља сходним начином а законитим путем за тим тежити, да се у нагоди све оно уклони и измјени, што је за нашу домовину штетоносно.

Међу увјете наравнога благодатнога развитка државоправнога одношаја између краљевина Хрватске и Славоније и краљевине Угарске спада увјерење странака, да једна у другој има пријатеља-савезника.

И ову истину има народна странка ових краљевина, пред очима.

Напротив има једна странка у сабору ових краљевина, која не признаје нагоду, и пориче правоваљаност исте.

Ова изјава искључује сваки додир са угарским заступством и владом: ово становиште није ништа друго него стање вјечитог ратовања између краљевина Хрватске и Славоније и краљевине Угарске, у ком се стављају на коцку и најсветија права ове домовине, у ком се погибељи излаже и сам опстанак исте, како га имамо.

Ми смо узели изјаву већине саборских заступника за мњење и вољу народа хрватскога, увидили смо пробитачност исте за нашу домовину, и нашли смо да на напредку ове земље и благостању народа с успјехом радити само онда можемо, ако стојимо на нагоди склопљеној између краљевина Хрватске и Славоније и краљевине Угарске као државоправном темељу ових краљевина.

Ово је наша тежња, ово је радња наша на сад разпуштеном сабору ових краљевина.

Наше је било вама казати, а ваше је нама судити; надамо се, да ће суд ваш бити праведан, јер нисмо искали воље своје, него вољу оних, који су нас послали.

У Земуну, 23. августа (4. септембра) 1884.

У име самосталног српског клуба:

ДР. ЈОВАН СУБОТИЋ,
предсједник клубски.

ЛИСТАК.

АСПАСИЈА.

РОМАН ИЗ ЖИВОТА СТАРИХ ЈЕЛИНА.
НАПИСАО РОБЕРТ ХАМЕРЛИНГ.
(Наставак 28.)

Телесипа заповеди дерану, да се врати к другарима својим. Алкивијад није хтео да послуша; хтео је још да остане код свога „пријатеља.“ Телесипа је морала дозвати Амиклу, да јогуницу одведе.

Кад је Амикла одвукла Алкивијада, погледа Елпиника своју прију значајно, усправи се затим поносито и строго, приђе стравцу па га стане оштро гледати.

Странац је испрва покушао, да издржи поглед сестре Кимонове.

Али је њен поглед канда оковао поглед странчев, као четник ухваћена злочинца. И нехотице покуша лагано поглед кривчев, да се извуче испред стрела четничког погледа — па сад тек, кад је у тој борби очију победила, прекине Елпиника омарно ћутање па почне реским гласом:

„Спартански младићу! Волиш ли печених паунâ? Данас ће у Перикла бити на трапези печено паунче. Не би ли му био гост?“

Сад отвори уста и Телесипа а израз њеног лица мал те није надмашио још ужасну поругу и подсмех Елпиникин: „Пириламово једно паунче! Јуче га купио Перикле. Хтео га да даде ијонској некој милосници на дар али сад волије појести га!“

„Момчићу,“ викне Елпиника с друге стране, „је ли истина, да су твоји вршњаци на Евроти*) говорили, е си женско? Помисли! и овде у Атини има људи, што говоре, да ти ниси мушко, него — етера из Милита!“ —

„Несретнице!“ викне опет Телесипа, не могавши свладати гњев; „зар ти није било доста, што мужеве ван куће залуђујеш? Зар се мораш увлачити чак и у светилиште домаћег огњишта? Не бојиш ли се зар боговских ликова ове куће, који љутито гледају на грешницу, што буни и обесвећује освећени станак породични? Стани намирисана и накинћурена пред врата своје куће, па за хаљину увлачи мушкарце! — Шта! Још се једнако усуђујеш гледати ми у очи? Још не идеш?“ —

„Зови Амиклу,“ рече сестра Кимонова разјареној прији својој, „да правим својим лаконским песницама изгура тог лажи-земљака, ту бујану каћиперку!“

Телесипу је тешко било ражљутити али кад једаред плане, онда све јаче и јаче узавре. „Пре ћу,“ повиче, „ископати јој очи ноктима — здерати јој узајмљено то лажно одело са тела!“

Тако су випарале те две жене; једна с лева, друга с десна до прерушене Милићанке, којој су скинуле образину.

Аспасија је пустила, да се први и најжешћи вали грдње излију над њом, све док обе љутице, запањивши се од чуда, што Милићанка мирно све трпи, за један мах не заћуташе.

Али онда поче:

„Јесте ли већ одапеле најоштрије, најотровније стреле? Тучу ту гњевних вам стрелâ мирно сам пустила да ми пређе преко главе, јер сам вам већ и онако подишла, ушла сам у подручје тих љутитих кућних богова, па ма да ми одело у лаж терате, ипак имам толико мушкога у себи, да се знам наћи у оном, што је поћатно и што се не да избећи. Али и ти, домаћице Телесипа, и ти, часна Елпиника, обе ћете поћати и подвети, да вам на толике ваше речи одговорим коју, ма и не тим вашим начином. — Рашта је то, госпо Телесипа, венчана љубо великог Перикла, рашта ме тако љуто грдиш и оптужујеш? Реци, шта сам ти отела? твоје огњиште? твоју децу? твоје поштење? твој лепи глас? имање твоје? адиђар ти? стаоца твоја, у којима држиш масти и личило? Ниједно! Само мало нешто канда сам ти узела: оно, што је теби последње, што си сама извела на пазар, што управо ниси нигда ни имала, што ниси нигда озбиљно мислила ни да стечеш ни да задржиш, а то је: љубав мужа ти! Па све да је тако, да твој муж мене милује, а не тебе, је сам ли ја томе крива? Не! ти би била крива! Јесам ли ја у Атину дошла, да Атињане приморам, да милују своје жене? Боље приличи а и лакше ми је, поучити атинске жене, шта им ваља радити па да их мужеви милују. Ви атинске домаћице, робиње, што децу рађате а закржљавите у скривеним женским одајама, ви не знате вештину, која је кадра подјармити мушка срца, па се једите на нас Ијонкиње, што је ми знамо. Зар је грех, знати ту вештину? Не! грех је незнати је! Шта значи то, бити милована? Значи, допадати се! Ако хоћеш, да те милују, а ти се допадни! Не помаже ту ни вева, ни присега, ни позивање на божански и човечански закон; ту важи само лозинка: Знај се допасти! — А кад се допада жена? Пре свега кад хоће! А чиме треба да гледа, да се допадне? Свачим, што се допада. Неће дуго бити господар, ако опија само чула, не дуго, ако очарава само моћ уобразиљу, или дух весели или срце дира — све то мора знати спојити у себи, мора једном речи бити милокрвна! — Али да би победа милокрвности јој била савршена те да би што сигурније пробудила туђу страст, мораће брижније гледати, да своју сопствену сачува него да је изда. Предусретљив жар женин растрежњује распаљена, догрђује оладелом. Почиње тиме, што човека начини поносним, а свршује тиме, што му буде на досаду те му је дуго време. А кад је мушкарцу дуго време, оде онда брачна срећа и женина влада А љубакао а дурио се, а гукао а грдио, све то може муж, што му драго; али зевати, зевати не сме! — Ти си, Телесипа, чинила и сувише мало и сувише много, јер си му то, што си му давала, доносила као напитак у пехару! А жена не треба да је напитак у пехару, ни намештај у кући, ни робиња, па ни „венчана жена,“ као што је зову, јер је Именеј*) заклети душманин Ероту. Сваки дан треба жена да се даде наново просити па треба да знаде чудну ту вештину, да вечером у постељу леже као нева, а јутром да се с ње диже као девојка. — То су правила оне вештине; ради тако, ако хоћеш и ако можеш. Ако пак не, а ти се одреци онога, што се добија том вештином, па немој завидити другима, ако беру њене плодове!“ —

Тако рече Аспасија.

Али ју жена Периклова погледа охоло па се на уснах јој у осмејку укаже презрење.

„Задржи за себе мудрост милосничке ти вештине,“ рече, „требаће ти. Немој ти мене учити, како се задобија љубав и штовање у мушких, мене, коју је просио архонт-василеј. Та

*) Главна река у Лаконији; тече покрај Спарте.

*) Бог брака.

Изборно кретање у Троједници.

Илок, 27. августа. (Предан у 6. сах. приспео у 8 сах. 8 мин. с вечара.) На данашњој многобројно посећеној конференцији др. **Јован Суботић** **једногласно проглашен за посланичког кандидата илочког изборног среза** за идућу саборску перијоду.

Земун, 27. августа. (Предан у 7 сах. 10. мин. после подне приспео у 8 сах. с вечера.) Пред многобројним бирачима положио данас наш досадањи посланик барон Јоца **Живковић** рачун о свом раду на сабору. По саслушању извештаја **барон Живковић по ново истакнут** за посланичког кандидата **за град Земун**.

Вуковар, 27. августа. (Предан у 6 сах. 50 мин. приспео у 7 сах. 40 мин.) Данас Кушевић положио рачун о своме посланичком делању. Извештај с одобравањем прихваћен и **Кушевић једногласно истакнут** за посланичког кандидата за идући сабор.

*

Из Шида нам стиже брзојавна вест, да је „у кандидатури посланика — као што се у брзојаву вели — за срез ердевички наступила измена“ и да се „остаје при досадањем посланику, владином предстојнику Данилу Станковићу.“

Под овим брзојавом нема другог потписа, него стоји „акцијони бирачки одбор.“ По томе не може нам се замерити, ако га прихваћамо са неком врстом сумње у чистоћу намере оних, који нам га послаше. Ко нам јамчи да овде нема намерне мистификације каквог политичног шпекуланта, некога, који хоће да произведе забуну међу бирачима ердевичког среза, како би се изиграо с једне стране сам досадањи заступник тога среза Дан. Станковић, с друге стране Васа Ђурђевић кандидат и српског клуба за тај срез и конференције вуковарске, која је ту кандидатуру означила, па да се протури за посланика у томе срезу човек, коме већина бирача никако не би хтела поклонити свога поверења? Ко јамчи за то, кад на брзојаву нема потписаног имена отправљачевог?

Ми смо са најнадлежније стране извештени: да је како српски клуб, тако и вуковарска конференција препоручила Васу Ђурђевића ердевичком срезу за кандидата посланичког. Извештени смо и о томе, да је у већини места ердевичког изборног среза примљена кандидатура Ђурђевићева с радошћу. Само у Шиду и у једном селу близу Шида, има их неколицина, којима ова кандидатура није по вољи, јер се њоме бркају њихови рачуни.

Ми се надамо, да се свесна већина ердевичког изборног среза неће дати завести од ових шпекуланата, него да ће избором Васе Ђурђевића, потиснути на страну све махинације, које данас, у најважнијим тренутцима иду да осујете саму народну ствар, онако мудро засновану, која се већ почела кроз сабор и у живот уводити.

Овом приликом имамо да изјавимо и то: да је на вуковарској конференцији као и у српском клубу пре тога утврђена још и ова кандидатура: за **Даљ ђура ђурковић**, досадањи посланик карловачки; за **Карловце Данило Станковић**, досадањи посланик ердевички. Ово је из брзојава са вуковарске конференције случајно изостало, и за то није било до сада јављено. Ова кандидатура углављена је у споразуму са самим овим кандидатима, те се и у Шиду зна, да је Данило Станковић прихватио кандидатуру за срез карловачки. То се у Шиду добро зваде, јер је јуче 27. о. м. Кушевић у Шиду то саопштио оним бирачима, које он држи да су меродавни у Шиду и у околини. Према томе истицати ипак кандидатуру Станковићеву, значи хотимице кварити заснован план и акцију српског клуба, значи осујећавати целу ону ствар народну, ради које се води толика борба на загребачком сабору, и значи радити на томе, да се Ђурђевићу осујети улазак у сабор. А зар збиља има у ердевичком срезу поштена Србина, који би могао радити на томе да Васа Ђурђевић изостане из сабора? Или тамо има још много други људи, који располажу са истом способношћу с којом Ђурђевић врши своје посланичке дужности у сабору? Ми бар до сада за ово друго нисмо знали и били би захвални пошиљачу овог брзојава из Шида, да нам покаже те људе, којима би један Васа Ђурђевић требао да уступи место у сабору као бољима од себе.

Ко жели да се оживотвори програм српског клуба, нека потпомаже истакнуту кандидатуру српског клуба и вуковарске конференције. То је у данашњим приликама наш пријатељски савет сваком па и бирачима среза ердевичког.

*

Проглас, што га је „неодвисна народна странка“ упутила на адресу народа хрватског напомиње, да ће странка ова и даље војевати под заставом, што ју је развила у задњој адреси својој, па на ово надовезује, да ће од народа зависити хоће ли и када ће тај барјак победити. Поменув, да „неодвисна народна странка“ иде за тим, да Тројеница постане господарем у својој кући — наваља проглас, како је странка ради остварења ове замисли више пута „правашима“ савез понудила, но да су ови вазда одбили пружену им руку, те за тим очитује да „неодвисна странка“ неће народу препоручивати ову ил ону особу, већ ће изб. срезовима оставити, да сами изаберу себи посл. кандидата. Напослетку помиње проглас, да „неодвисна странка“ нема на расположењу ни — силу ни новац. — Проглас у целости не дише особитим поуздањем, а напомињање силе и новца буди сумњу, да „неодвисна странка“ већ сада приуготовљава средства, којима ће касније, после избора, моћи извињавати своје — поразе.

*

„Лоју“ јављају из Загреба, да вођа „неодвисњака“ Мразовић неће кандидовати за идући сабор. Место њега појавио се други првак те странке, каноник др. Рачки, који кандидира у вараждинско-топличком изборном срезу.

*

У чабарском котару, ког је до сада заступао пророк „праваша“ Давид Старчевић кандидира предстојник одсека за богоштовје и наставу при влади троједничкој Ив. Вончина.

*

Јављају из Загреба, да се пророк „правашки“ др. Д. Старчевић у 17 изборних срезова дао истаћи као кандидат за идући сабор троједнички. Има их, који веле, да је пророк Давид хтео тиме да покаже, да он у народу хрватском ужива оно исто поверење и онај исти глас, што га је Тјер у своје време имао у Француској, кад га је народ француски у знак поштовања и благодарности за отаџбини указане услуге у 34 изборна среза за посланика изабрао. Кад се узме у обзир да Хрватска-Славонија заједно са бившом Крајином бира у све 110 посланика, дочим Француска има на 700 изборних срезова, онда би пророк Давид, претпостављајући да исти у свих 17 срезова изабран буде, релативно био славнији човек и већи патријота од самога Тјера. Тако би изгледало, кад би у том лежао прави смер кандидације Старчевићеве. Но то није тако. Пророк Давид дао је себе ли тога ради кандидовати у 17 срезова, не би ли се тако што лакше докопао — бар једног среза.

У обрану постојавше српске препарандије у Пакрацу.

V.

(Свршетак.)

Па шта влада иште? Да прописује наставни план, да јој изасланик председава на испитима, да прописује школске књиге и да именује учитеље. А шта би остало Шк. Савету и народу српском, до ли да сноси трошак за завод један, над којим би влада вршила сва остала права. Па нека рекне сад когод, да се влада хрватска противи јавности Горњо-карловачке препарандије! Карактеристично је ту још нешто друго. У истој седници школског Савета читамо: да влада Хрватска хоће да подари јавност и школи српској на Бучју, ако би се на то пристало: да се наставни језик не зове српски, већ српско-хрватски и да се у школи не „рабе“ књиге што их препоручује школски Савет, већ оне, што их је влада у том погледу за своје школе израдити дала. И то се све збива у онај исти мах, кад Срби посланици подржавају душу тој влади, која им за то обећава, предлог њихов у погледу српског имена, српског писма и српске црквене автономије као законити чланак да поприми, и ради потврде највишем месту поднесе. То је међутим ето и учињено; но каква се противност огледа у ономе што се на сабору ради и ономе што одсек за јавну наставу путем наредаба у погледу српских школа ради? Ако ће се и тај новодонешени закон тако изваћати и ако просветни одсек владе хрватске остане и даље тако расположен према Србима као што је сад, онда је штета и за ону капљицу мастила, што ће се потрошити на потпис тог законског чланка. Та ми сви добро знамо, да не лежи све у мртвом слову закона, већ у исвршној власти, која тај закон спровађа. Па која је то исвршна власт, што ће баш са Србима да има посла с погледом на њихове аутономне ствари? Није ли то баш одсек за просвету? Па нека ми се именује, за толико година име циглог једног Србина, да је имао бар саветујући глас у њему? Нит га је било нит га сад има. То је светилиште, у које несме кročити „шазматичка“ нога.

Ми смо већ толико пута напоменули, да су Хрвати у школском питању најосетљивији. Најумеренији људи плану, кад се школе спомену. „Све ћемо вам дати, али — школе нам не спомињите!“ То смо и не давно чули из уста једног од умерених великана хрватских. Но за то и наш одговор на то мора гласити: „На част вам све друго, само нам школе дајте!“...

Ми смо напоменули, да је одељак владе за просвету само „вернима“ приступачан, а судећи по духу омладине, што излази из хрватских школа, рекли би: да је баш ту штит велико-хрватства, и овог небратског сатирања, што га Срби на културном пољу у Хрватској и Славонији трпе. Ми смо саопштили два отписа, што су по свој прилици у том одсеку састављена за време владе Мажуранићеве; а пред нама су отписи тог одсека из овог времена. Па има ли ту какве разлике? — Нема... Репресалије су само престале, али из њих дише онај исти према свему што је српско, непријатељски расположени дух. Да се тај поступак достојно карактерише, не може се на ђ' примерити ни она позната пословица: вук длаку мења, ал ћуд никад! јер се овде није ни длака променула, а ћуд још мање . . . Тако поступајући неће се српски народ никад задовољити моћи.

Ми се радујемо, што је хрватски сабор изишао на сусрет жељама српскога клуба, ал уједно признати морамо, да су нас ови најновији отписи у погледу наших школа управо застрашили, те губимо сваку наду, да ће нам икад онде ићи боље, док исвршне власти буду терали стари занат свој. Српски народ у Хрватској и Славонији не може бити задовољан донде, док му се не врате силимице отете народне школе његове. За то нек за идући сабор хрватски буде девиза свих Срба бирача: Ревизија школског закона и повратак свију некадашњих српско народних школа наших!

Хрвати, који своју автономију, тако јуначки бране, неће моћи ни нама замерити, што ми желимо на културном пољу да се користимо својим крваво стеченим правом, својом народно-црквеном автономијом. А докле год нам се буде ускраћивало, не можемо бити задовољени, те ћемо вазда морати држати фронт пред тежњама вашима, што су наперене против наших светиња: имена, вере и језика. Па нека се у том погледу до сада и грешило, — ипак ћемо све заборавити ако нам вратите оно, што сте нам узели баш за то, да те светиње наше још лакше сатирете. Дајте нам школе, па сте нам све дали! Тиме ће бити крај сваком трвењу и неслози; — тиме ће бити сачувана автономија наша а можда — и ваша! А кад се једанпут опријатељите с том мишљу, онда ни самом некадашњем бану Мажуранићу, не ће пасти тешко, да призна: да у некадашњој српској Пакрачкој препарандији није никад владао развратан дух, због кога се она морала затворити, већ да је то морало бити, из сасма других разлога.

У Славонији месеца Августа 1884.

x + y

Политички преглед.

Цар руски Александар приспео је у прошли понедеоник у 10 сат. пре подне у Варшаву. С царем дошла је и царица и царевић престолонаследник. У многобројној пратњи царевој били су велики кнез Владимир и министри Толстој, Воронцов-Дашков и Вановски; Гирс доћи ће тек за који дан управ у Сјерниејевице. На станици варшавској дочекали су царску породицу местне власти и многобројне депутације варшавског грађанства, већином пољски племићи и варшавски трговци, који цару леба и соли понудише; осим тога беху присутне и депутације женскиња варшавског, које је предводила супруга ђенерала Гурка, главног губернатора варшавског. После п здрава на железничкој станици сео је цар Александар са царицом у отворене кочије царске и одвезао се без икаква војене пратње у саборну цркву, где га је свештенство варшавско дочекало и поздравило. Дуж целог пута од станице па до саборне цркве чинио је народ шпалир. и поздрављао одушевљеним усклицима царске супруге. Усклици: Ура, разлегаху се на све стране по Варшави. Народ је плавао у радости, у потпуном смислу ове изреке. Дочек царев показао је у свој наготи оне злураде противнике руске и славенске, који већ од толико месеци не знадоше ни о чем другом писати, већ о тобожњим атентатима, који да се спремали у Варшави за дан царевог доласка. Цар Александар показао је, колико је истине у тим злурадим вестима. Боље и одлучније није те вести могло ништа демантовати, но што их је опровргло ступања царево међ народ без икакве војене пратње.

О тобожњем атентату против краља српског Милана. Човек се заиста не може доста начудити оној беспримерној неизмерној количини подлог и пузавачког безобразлука, којом неки барон В. у „Будапестер Тагблату“ — листу, који стоји под покровитељством грофа Апоњија, ког су наше социјалисте и експасивисте за време последње изборне борбе као неког новог месију поздравиле, а коме је уредник онај исти К. Гречак, ког је социјалистичко-експасивичка дружина не мање узносила и што но реч у звезде ковала, као пријатеља народа српског, све и сва употребљује, да своје читаоце и следбенике — дакле и поменуту социјалистичко-експасивистичку дружину — увери, како је краљ српски Милан у разговору, што га је с њиме, бароном, водио о „атентату“, дао познати, да је он, краљ, бајаги тврдо уверен о томе, да је „атентат“ дело српских или хрватских руку. Како ми о тобожњем атентату против краља Милана мислимо, изложено је у чланку „Пут краља Милана“, и ми се не би ни сврађали на подле денунцијације барона В., да су ове у другом коме листу света угледале, а не у „Будап. Тагблат“ органу Гречаковом и Апоњијевом, ових „начелних“ савезника око органа наших социјалиста и експаси-

---

шта ти мислиш постићи са свом том твојом вештином, ти, туђинка, милосница? Можеш ми мужа намамити, да се с тобом у потаји грли и љуби, али ће ти дом његов, огњиште његово остати страно; па све да и одгони мене, ти му никад не можеш бити законита жена, јер си добеглица, јер ниси Атињанка! Да ли мој муж замном уздише или не, било како му драго: ја сам овде господар на огњишту његове куће; ја сам домаћица а ти си наметница. Ја ти велим: „Одлази!“ а ти мораш слушати!“

„Слушам и идем!“ одговори Аспасија. — „Нас две смо поштено поделиле!“ дода, наглашавајући оштро. „Теби његова кућа и огњиште, мени његово срце!“ — Свака нека чува своје! — Остај здраво, Телесипа!“

То рекавши оде Аспасија.

Телесипа је опет била насамо с Елпиником. Елпиника је одобравала понос прије своје, хвалила јој одговор, што је рекла туђинци.

Још се дуго њих две разговарале па онда оде и Елпиника. Периклова се жена онда даде на посао у кући.

Мали је Алкивијад цео тај дан говорио о свом „пријатељу Спарћанину“, а честита се Амикла само једила; све дрмала главом говорећи:

„То момче никад није запливало у Евроту!“

Телесипа је и њој и Алкивијаду забранила, да не спомену пред Периклом тог странца.

Дан је прошао, дошло је време ручку.

Перикле се вратио кући па сео са својима за сто.

Јео је јела, што се изнела на сто, одговарао на питања малог Алкивијада и друга два дерана а час по рекао коју реч и Телесипи, која је непрестано ћутала а гледала пола мрко, пола поругљиво.

Перикле је волио, кад је све око њега весело. Опоро га је женино ћутање узнемиривало.

Сад још донесоше на сто једно јело. Био је то печени паун.

Перикле чудно погледа пауна.

„Шта је то?“ запита.

„То је паун“, одговори Телесипа, „што си га ти ојутрос послао“.

Перикле умукне. За један час је гледао да разбистри свезу свега, што се збило, па онда запита гласом, који је из груди јуначног човека звонио некако стиснуто:

„А ко ти је рекао, да сам хтео, да се тица испече?“

„А да шта?“ одврати Телесипа. „Двориште нам није доста велико, да би се могла у њему држати и ранити толика тичурина. Могла сам дакле само мислити, да си је на пијаци купио, да се зготови данас за ручак. А и зашто не? Кусна је а и лепо испечена. Окуси де само!“

То рекавши извади леп комад мужу на тањир.

Перикле, што су га звали Олимпљанином, Перикле победоносни војвода, силни говорник, што је управљао судбом Атине, што је достојанствено-равнодушно умео да гледа на узрујану светину и на душманске чете на бојишту — тај је Перикле спустио сад очи пред комадом пауна, што му је венчана жена Телесипа метла на тањир.

Али се брзо прибрао. Дигао се, извињујући се, да је већ сит и да има посла.

У тај га пар запита мали Алкивијад:

„Имају ли лабудови на Евроти исто тако дивно перје као овај паун?“ —

Па и не чекајући одговора настави:

„Амикла је матора будала, каже, да мој пријатељ Спарћанин никад није запливао у Евроту!“

Кад је Алкивијад споменуо пријатеља Спарћанина, погледао је Перикле најпре дечака па онда Телесипу,

„О каквом то пријатељу Спарћанину говориш ти?“ запита најпосле.

Не одговори му ни деран ни Телесипа.

Перикле изађе из трапезарије. Телесипа оде за њим.

На прагу унутрашњих одаја рећи ће тихо али оштро мужу свом:

„Забрани милитским милосницама, да те не траже овде на дому, како ми не би и деране завеле. Подај, Перикле, своје срце тим милосницама, ако ти је воља; али дом твој, твоје огњиште не треба да ти обесвећују. Иди ти за њима, камо год хоћеш, али овде, на овом дому, на овом огњишту, овде ја не дам свога права. Ту сам ја господар, ја сама!“

Чудно су Перикла дирнуле те речи. Нису то били гласи увређеног женског срца, то је био позлеђени ладни понос домаћичин.

Ладно се одзове ладном погледу женином, па мирно рекне:

„Нек ти буде по речи, Телесипа!“ —

Још исти дан дошао је стран један роб до Перикла и донео му писмену вест.

Перикле отвори писмо па прочита ове ретке од Аспасијине руке: „Отишла сам из Ипоникове куће. Имам ти много што да кажем. Дођи ми, ако можеш. Ја сам у кући Милићанке Агаристе.“

Перикле одговори овако:

„Дођи сутра у сеоски двор песника Софокла на Кифисовој обали. Тамо ћеш ме затећи. Дођи прерушена или нека те на носиљци донесу и непрерушену.“

(Наставиће се.)

виста ис-упљеног— врзиног кола, дајде у листу, чије господаре коловође тог врзиног кола прогласише за — „пријатеље српског народа“. Ево новосковани „пријатељи“ показаше се у правој боји, а ми ћемо оставити врзином колу, нека своје савезнике и даље „својим вернима“ представља у улози — „српских пријатеља“. Ми им на таковим „пријатељима“ нисмо ни до сада завидели, па не ћемо то ни од сад чинити.

О положају у Ерцеговини пишу задарском „Срп. Листу“ из Мостара: „Овде су наступила црна времена за нашег сељака. Првог устанка против Турске ископали су се, као што је сваком познато. Од окупације до данас били су се наши сељаци нешто опоравили, али данас опет пропадају. Овдашњи повереник полиције Манигодић поступа са свим строго — не умем ни казати како — са сељацима. Све их је, без разлике вероисповести, који су као и обично сваке године на планине с благом ишли, натраг кући дао повратити, које врло много шкоди ситној марви. Друго, почео је сада да роби сељаке; продаје њихове коње, волове и друге ствари као казну, што они дају храну и другим стварима четe снабдевају, које се где-где показују, зашто, каже он, не могу „лопови“ о буковини живити. И Мостар је проценио 60.000 фор. глобе. Мени се чини, да повереник оће да накнади трошкове због преклањске буне, па не може друкчије да се изговори. Али шта ћеш: Попе Луке! твоја ли је војска? Тако, пашо, у земану дође. И Циганин кад му је царство запало, обесио је најпре свога оца. Уђеш тога молимо Ђ. Преузвишоност г. Калаја, да ову ствар у обзир узме.“ — Тако дописник. Кад поједини чиновници на овако противзаконити начин с народом поступају, зар се онда треба чудити, што и данас још по запоседнутим покрајинама — пушке препуцавају, Госп. Калаји на којега се и дописник обраћа требао би овом злу што пре и то радикално да доскочи. Сећамо се, да је г. Калаји једном приликом рекао, да ће Босна и Херцеговина тек онда мирне и задовољне бити, кад тамошњи народ својој браћи у суседним државама српским, не буде имао ни у чему завидети. Ту лежи лек невољама, од којих пате запоседнуте покрајине. Госп. Калаји, веле, познаје добро народ српски, те ће му онда јасно бити, кад и под којим околностима Босна и Херцеговина неће имати да завиде суседним српским државама. Кад се то оствари биће што-но реч — мирна Бачка. Иначе ће вазда важити она изрека владике Његоша: Тврд је орах војка чудновата, не сломи га, ал зубе поломи.

Са сабора троједничког.

[Седница од 16. (28.) августа.]

Потпредседник Хрват отвара седницу после 10 сах. Од крал. земаљске владе присутни оделни предстојници Станковић и Вончина, и управитељ Клајн.

Бележник Стевовић чита записник о последњој седници; оверава се без примедбе.

Председник Хрват: Пошто се председник г. Крестић у јучерашњој седници захвалио на части, ставиће се избор председника на дневни ред. (На десници и у средишту чује се једнодушан глас: Не прима се, не прима се).

Посланици др. Марковић и Варчић очитују у име својих једномишљеника, да не могу више суделовати у расправама саборским.

Председник Хрват: Пошто је ова ствар решена у јучерашњој седници, те је сабор одобрио поступак председништва, сувишно је на то се осврта ти.

Прелази се на дневни ред, на извештај саборског одбора за инартикулацију наредбе бана као крал. повереника о привременом изборном реду за бившу војну Крајину.

Извештач Милош Зец чита извештај, којим се предлаже сабору, да усвоји поднесену му законску основу, и уједно се земаљска влада позива, да основу закона о изборном реду за целу, сада уједињену краљевину Хрватску и Славонију будућем сабору што пре поднесе, и том приликом и Жумберку и Мариндолу заступање на сабору краљевина Далмације, Хрватске и Славоније осигура.

Поднесена законска основа обухвата ова 3. §-а.

§. 1. Наредба бана краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, као краљевског повереника у послу сједињења хрв.-слав. крајине од 3: јануара 1883. бр. 5338. пр., којом се на темељу превашњег решења од 22. децембра 1882. издаје привремени изборни ред за постојавше са краљевином Хрватском и Славонијом и тим са земљама угарске круне сједињено хрватско-крајишко подручје узакоњује се по целом свом садржају.

§. 2. Услед тога имају све установе у §. 1. напоменуте у зборнику закона и наредаба важећих за краљевине Хрватску и Славонију уврштене наредбе бана краљевина Хрватске, Славоније и Далмације као краљевског повереника за подручје бивше хрват.-слав. крајине, потпуну законску крепост.

§. 3. Извођење овога закона поверава се бану.

Посл. Барчић подноси овај против предлог:

Избори за будућу трогодишњу саборску период у имају се у бившој војној Крајини обавити овај пут изнимице на темељу наредбе бана, као крал. повереника за бившу војну Крајину. Извршење овога закона поверава се крал. земаљској влади.

Посл. Зец: Предмет, који нам ваља расправити, тако је једноставан и природан, да ћу својој дужности с мало речи моћи задовољити.

Споменув како је кр. повер. за сјед. Крајине наредбом својом од 3. јан. год. 1883. издао изборни ред за Крајину, и како су на темељу тога изборнога реда обављени лане избори у Крајини за овај сабор — очитује:

Нема, господо, двојбе о томе, да ова наредба бившега кр. повереника важи и да ће важити место закона све дотле, док се уставно донешеним законом не замени.

Ни и сам овај за Крајину издани изборни ред, пошто се у некојим темељним установама нарочито погледом на кључ за раздеобу изборних котара, удаљује од закона о изборном реду за краљевине Хрватску и Славонију, и то на уштрб Крајине, намеће влади и сабору дужност, да што пре донесу нов изборни ред, који би се оснивао на јединственим, једним и једнаким начелима.

С тога одбор, препоручујући вис. сабору, да наредбу бана, као кр. повереника за сједињење Крајине о изборном реду за бившу Крајину узакони, мисли, да је и овом приликом нужно нагласити потребу, да се за уједињену краљевину Хрватску и Славонију уставним путем донесе нов изборни ред, те у ту цел предлаже, да сабор понови свој закључак створен у 63. седници од 30. дец. пр. године.

Исто тако није одбор могао, а да се са жалошћу не сети, да има део бивших крајишника, који су и после сједињења Крајине од суделовања у земаљском законодавству све до сада остали искључени, премда су кроз векове делили судбину с осталом својом крајишком браћом. Што кршни Жумберчани и Мариндолци данас једини у свој аустро-угарској монархији немају гласа у уставном раду, томе су криви, по нашем уверењу, не темељни територијални захтеви, које је војводина Крањска подигла на хрватски Жумберак и Мариндол. Одбор је мислио, да би се огрешио о своју патриотичну дужност, кад не би високи сабор овом приликом упозорио на потребу, да својом изјавом ободри кр. земаљ. владу да што снажније настане око тога, да се питање о припадности Жумберка што пре и успешно реши.

Најзад моли говорник сабор, да одбије противпредлог Варчићев.

Оделни предстојник Станковић. Крал. земаљ. влада увиђа, да треба предложити нов изборни ред за Крајину, а влада би и ступила с оваком основом пред сабор, али јој то сада није могуће.

Влада сматра за своју дужност да поднесе нову основу изборног реда будућем сабору, који ће моћи тај велеважни посао боље испитати.

Препоручује сабору, да прими предложену зак. основу а одбаци предлог Барчевићев.

Посл. Бадовинац доказује историчким чињеницама, да Жумберак и Мариндол припадају правно и повесно краљевини Хрватској, те предлаже, да сабор прихвати код §. 2. основе закона нову алинеју, по којој би опћина Жумберак, Мариндол, Сошице, Костањевац и Каље изабрале у хрватски сабор једнога заступника на биралишту у Костањевцу, те би се жумберачки котар уврстио као 36. изборни котар у бившој Крајини.

Извештач Милош Зец. Уверава говорника, да он дели његове жеље и назоре о Жумберку и Мариндолу, и држи, да и соборска већина исто тако мисли; но ипак мора приметити, да кр. повереник за сједињење Крајине Жумберак и Мариндол у наредбу о изборном реду за Крајину с тога није уврстио, што је у очи захтева, које је војводина Крањска дотично Аустрија, подигла на Жумберак, ц. наредба од 15. јула 1881. означила територијалну припадност поменутога котара препорном. Кад би хрватски сабор Жумберак и Мариндол уврстио међу изборне котаре у Крајини, бојати се, да би Аустрија дотични уметак у изборни ред за Крајину схватила као прејудиц, те санкцији тако амендиране основе закона приговорила. И тим би се управ промашила она цељ, коју штовани предлагач мисли својим предлогом постићи. Но та ће се сврха со прво постићи, чим питање о територијалној надлежности Жумберка и Мариндола буде решено. А да ће се то питање што пре и то у интересу Хрватске и по жељи жумберачана решити, томе се поуздано можемо надати.

За тим је гласано, те је основа закона примљена у главној расправи.

У специјалној расправи подноси посл. Бадовинац в §. 2. горе споменуту алинеју.

Посл. Бадовинац: Моли, да сабор прихвати његов додатак, јер би иначе навлачио на себе сумњу и слутњу, као да одбија тај предео.

Оделни предстојник Станковић: Год. 1872., када је војничка Крајина развојачена, установљен је међу Аустријом и Угарском принос за војну Крајину, те је царевинско веће том пригодом нагласило своје право на Жумберак, придржавајући уређење међе међу Жумберком и Крањском каснијим уставним договорима између аустријске и угарске владе. И из прев. наредбе од 15. јула 1881. разабере се, да ово питање не зависи само од наше владе и сабора, него да ту има утицаја и влада оних краљевина и земаља, које су заступане у царевинском већу. Није истинита тврдња г. Бадовинца, да је бан изјавио, да ће Жумберак ове или будуће саборске периоде бити заступан у хрватском сабору, јер решење тога питања зависи од договорах са аустријском владом. Моли, да кућа одбаци предлог Бадовинчев.

Посланик барон Живковић: Предлог посл. Бадовинца правни је несмисао. Да висока влада није поднела ову законску основу, ипак то не би ни мало сметало, да крајишници буду заступани у хрватском сабору на темељу наредбе крал. повереника, која није никакав октроj, већ је донешена пуном власти крал. комесара. Кад би предговорник поднео самосталну основу закона, да буду оба предела заступана у хрватском сабору, ја би посве узан пристао, премда сам уверен, да у да ашњим околностима не бисмо ништа постигли. Одбија предлог.

Посл. Бадовинац ограђује се против израза „несмисао“. Госп. Барову Живковићу није дао никакова повода, да га вређа, те жали, што председништво није одбило тај израз.

Председник Хрват моли говорника, да не присваја себи власт председника; председништво учинило би своју дужност, да је томе места било.

Посл. барон Живковић очитује, да му није била ни издалека намера вређати посланика Бадовинца; тврдио је само, да је његов предлог јуридички несмисао за сваког правника.

За тим је гласано, те је основа примљена у специјалној расправи по предлогу одборовом.

(Наставиће се.)

Дневне новости.

(Њег. Велич. српском краљу Милану) десила се опет нова незгода у Бечу. 27-ог у вече посетио је краљ дворску оперу. Кад се краљ по свршетку представе натраг враћао, поклекнуше коњи у кочијама сасма изненада, руда се преломи и кочије се изврнуше. Краљ по срећи није допао никакве озледе, те се за тим у фијакеру одвезао у свој стан.

(О промени у путовању срп. краљевске породице) доносе „Срп. Нов.“ ово разјашњење: „На неколико дана пре поласка Његовог Величанства на маневре примећени су на Његовом Височанству краљевићу престолонаследнику знаци великог кашља. Пошто се као главни лек за то препоручује промена ваздуха, то је по савету овдашњих лекара Њено Величанство краљица решила се, да проведе неко време у Визбадену. Али како је бечки стручни лекар г. професор Монти констатовао, да Његово Височанство има лак велики кашаљ, то је он саветовао, да се Његово Височанство не излаже тако далеком путу, и да ће се бављењем у јужнијем климатичком месту велики кашаљ поуздано олакшати. Тога ради је Њено Величанство решило се, да са Његовим Височанством престолонаследником пође у Глајхенберг, у које ће место и Његово Величанство отићи пошто се маневри сврше“.

(Наш суграђанин г. Л. Дунђерски) купио је као што дознајемо таковзвани „Камендин“, који је до сада био у рукама двојице овдашњих Несрба. У ову земљу купио је г. Л. Дунђерски и две куће једног од ове двојице досадањих поседника „Камендина“. Ми се радујемо, што је и опет знатан посед прешао у српске руке. Овом продајом губе Несрби у овдашњем представништву два вирилца.

(Међународна конференција друштва „Црвеног Крста“,) која се састала ово дана у Женеви, отпочела је држање својих седница у универзитетском здању. Пре подне обично се држе конференције а после подне општи скупови. На конференцији су заступљене све државе јевропске. Уједињене државе Северне Америке изаслале су Клару Востон, председницу америчкога друштва и више других посланика. Чак је и Јапан послао неколико својих представника.

Политичке вести.

— При свечаном обеду у царском двору у Бечу, приређеном 27-ог о. мес. у почаст краљу српском Милану наздравио је цар-краљ Фрања Јосиф краљу Милану, краљици Наталији и престолонаследнику Александру. Краљ Милан напио је за тим у здравље цара и царице и царског дома.

— Гроф Лудвиг Тиса држао је 26-ог о. мес. пред својим бирачима у Диче-Ст.-Мартону беседу, у којој је изнео своје назоре о реформи горњег дома сабора угарског, даље о продужењу посланичког мандата на шест година и најзад о реформи односно о ограничењу преског закона.

— Пољски листови у Галицији баве се сви листом доласком царевим у Варшаву. „Час“ опомиње Пољаке, да се достојно понашају, и да се клоне свега, што би могло шкодити „пољској ствари“.

— Румуни утврђују Букурешт.

— Краљ талијански отпутовао је у Напуљ. — Овај пут предузео је краљ ради тога, да умири тамошње становништво, које је јако узрујано услед ширења колере по Италији.

— Савезно веће швицарско упозорило је кантонске власти на ровење анархиста, и позвало је исте, да прихвате све мере ради очувања јавног мира.

— У Брисељу било је 26-ог авг. немира, услед демонстрација католичке странке. Многи су рањени. На 200 особа је ухапшено.

— Сав је изглед, да ће између Кине и Француске ипак доћи до правог рата. — Кинези у Фу-Чеу опљачкали су куће свију странаца, без разлике.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 25. августа (6. септембра.)

Жито	ново из Потисја	—	—	79	81	ф.	8.65	ф.	8.80
„	„ „	—	—	77	78	„	8.40	„	8.55
Жито	банатско	—	—	76	81	„	8.10	„	8.60
„	„	—	—	74	75	„	7.90	„	8.10
„	„	—	—	—	—	„	—.—	„	—.—
„	бачко	—	—	79	80	„	8.65	„	8.75
„	„	—	—	76	78	„	8.20	„	8.50
Жито	влашко	—	—	76	78	„	7.60	„	8.—
„	„ по каквоћи	—	—	74	75	„	7.30	„	7.50
„	српско	—	—	78	—	„	7.60	„	7.70
„	„	—	—	—	—	„	—.—	„	—.—
Узани-жито за март-април		—	—			ф.	8.65	„	8.67
„ за септ.-октобар		—	—			„	8.26	„	8.28
Раж нова мађарска		—	—			„	6.40	„	6.90
„ влашка		—	—			„	6.25	„	6.40
Јечам нов за храну		—	—			„	5.80	„	6.40
„ за пиваре		—	—			„	8.50	„	9.—
„ влашки		—	—			„	5.75	„	6.30
Зоб нова трг. роба		—	—			„	5.90	„	6.05
„ фина роба		—	—			„	6.10	„	6.20
Узанц-зоб за март-април 1888.		—	—			„	6.34	„	6.36
„ за септ.-октобар		—	—			„	6.12	„	6.14
Проја мађарска		—	—			„	7.25	„	7.50
„ влашка		—	—			„	7.75	„	8.—
„ влашка за пролеће		—	—			„	—.—	„	—.—
Кукуруз, готова роба, банатски		—	—			„	6.35	„	6.40
„ „ „ влашки		—	—			„	—.—	„	—.—
„ за мај-јуни банатски		—	—			„	—.—	„	—.—
„ за јуни-јули банатски нови		—	—			„	—.—	„	—.—
Кукуруз за јули-август		—	—			„	—.—	„	—.—
„ за август-септембар		—	—			„	—.—	„	—.—
„ за мај-јуни 1885.		—	—			„	5.76	„	5.78
Репица готова роба Kohl		—	—			„	11.7/8	„	—.—
„ банатска		—	—			„	11.—	„	—.—
„ за август-септембар Kohl 1884.		—	—			„	12.1/2	„	12.25
„ за јули-август банатска		—	—			„	11.—	„	11.25
Горушица по каквоћи		—	—			„	6.50	„	6.75
Шумар „ „		—	—			„	9.—	„	9.25
Ланено семе по каквоћи		—	—			„	12.50	„	13.—
Кудељно семе „		—	—			„	14.75	„	15.—
Бикељ по каквоћи		—	—			„	6.50	„	7.—
Пасуљ бели нови		—	—			„	9.25	„	9.75
„ „ стари		—	—			„	7.—	„	8.—
„ шарени		—	—			„	6.75	„	7.—
Погачице од репице		—	—			„	5.50	„	6.—
Погачице од горушице по каквоћи		—	—			„	5.—	„	5.50
Паприка трг. роба		—	—			„	17.—	„	18.—
„ фина роба		—	—			„	45.—	„	48.—
Мед оцеђен		—	—			„	33.—	„	34.50
„ вошчан		—	—			„	31.—	„	32.—
„ за октобар-новембар оцеђен		—	—			„	—.—	„	—.—
Восак розенауски		—	—			„	144.—	„	146.—
„ славонски		—	—			„	145.—	„	147.—
Шљиве српске гот. роба у бурадма		—	—			„	—.—	„	—.—
„ „ „ „ у џакови		—	—			„	6.—	„	7.—
„ узанц роба за окт. нов. у бурадма		—	—			„	—.—	„	—.—
„ „ „ „ у џакови		—	—			„	9.75	„	—.—
„ босанске гот. роба нова у бурадма		—	—			„	—.—	„	—.—
„ „ „ „ у џакови		—	—			„	6.—	„	7.25
„ узанц роба за окт. нов. у бур.		—	—			„	—.—	„	—.—
„ „ „ „ у џакови		—	—			„	9.7/8	„	10.—
Пекмез, готова роба, славонски		—	—			„	—.—	„	—.—
„ банатски		—	—			„	18.50	„	19.—
„ август-септембар славонски		—	—			„	19.50	„	20.—
Свињска маст варошка		—	—			„	53.—	„	53.50
„ „ сеоска роба		—	—			„	51.—	„	52.—
Сланина сољена варошка		—	—			„	50.—	„	51.50
„ „ сеоска роба		—	—			„	49.—	„	49.50
Шипарке прима мађарске 1882		—	—			„	16.—	„	17.—
„ прима мађарске 1883		—	—			„	12.50	„	14.—
Шипарке секунда „ 1883		—	—			„	9.—	„	11.—
„ прима српске 1881.		—	—			„	15.50	„	16.—
„ прима босанске 1883.		—	—			„	12.—	„	13.—
Овчије коже српске по 102 ком.		—	—			„	—.—	„	—.—
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.						„	43.—	„	45.—
Јареће за обуће по 102 комада		—	—			„	140.—	„	156.—
Јагњеће	српске нове 102 ком.					„	90.—	„	115.—
„	нове хрватске 102 комада		—			„	110.—	„	120.—
Козије хрватске за 56 кила		—	—			„	64.—	„	67.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила						„	—.—	„	—.—
„ српске за 56 кила		—	—			„	63.—	„	67.—

све без ногу и рогова са 2% шконто.

Храна. Ове недеље отпочео је наш житарски рад са мало бољим правцем, а са прошлонедељним ценама. Када су пак у току недеље постали довози слабијим, то су млини живо куповали робу, дочим је понуда била врло слаба. Мало по мало постајао је правац рада чвршћим и уз припомоћ приватне шпекулације, купљено је од наших потрошиоца око 110.000 метер центи по вишим ценама од 35—40 новч. Термини се учврстише у истој размери. Кукуруз бележи непромењене цене и зависи само од времена, да ли ће се цене и на даље поправљати, или не. Раж, која је за читаво време била занемарена, учврстила се последњих дана в бележи са 10 н. боље цене као: ф. 6·40 до ф. 6.90. Исто тако скочила је и цена зоби са 10 новч. и сада вреди иста ф. 6·— до ф. 6·20.

Продукти. Послом са шљивама владао је непрестано чврст правац и закључена је босанска узанс-роба за октобар-новембар по ф. 9⅞ а сада бележи иста ф. 10·—, српска такова пак ф. 9·75. Од 100 комада роба за октобар новембар скупља је са једном форинтом. Пре неки дан продано је 6 вреће први овогодишњи босански шљива по ф. 8·—, а српска роба од 110 до 125 комада, која се налази на воденом путу, нуди се данас по ф. 10·25. Пекмез је олабавио око половице недеље, али данас бележи по ново боље цене и то: славонска роба ф. 19·59 до ф. 20·— банатска ф. 18·50 до ф. 19·—, а 1 вагон готовог слав. пекмеза продан је по ф. 20·50. Маст и сланина ослабили су у цени. Репица остаје непромењена, уз неизговорен правац рада.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ.

ШКОЛСКЕ КЊИГЕ НАШЕГ ИЗДАЊА

(И НЕКИХ ПРЕКУПЉЕНИХ ИЗ СТРАНИХ НАКЛАДА)

за српске основне школе израђене по стручњацима.

НАША НАЈНОВИЈА ИЗДАЊА.

ЦРКВЕНО-СЛОВЕНСКИ БУКВАР са ЧИТАНКОМ за други разред српских основних школа. Саставио Мита Нешковић. Тврдо укоричен — —·16

Свѧтое православное церковное пѣніе сирѣчь собраніе стїхиръ и пѣсней дѹховныхъ —·13

МАЛА СРПСКА ГРАМАТИКА за срп. нар. школе по Даничићу и Миклошићу саставио Ђ. Магарашевић гимн. проф. — — — — — —·18

МАЛИ КАТИХИЗИС за православне српске ученике основних школа — — — — — — —·4

Изъ часослова оупражненіе въ чтеніи церковныхъ книгъ — — — — — — —· 9

Изъ Псалтира оупражненіе въ чтеніи церковныхъ книгъ — — — — — —·22

У штампи довршује се: СТАРИ И НОВИ ЗАВЕТ са 30 лепих слика у тексту од професора Ђорђа Магарашевића — — — — — — —·—

ИЗВОД ИЗ СРПСКЕ ГРАМАТИКЕ. Својим ученицима саставио Ј. Живановић. — — — —·30

ОПШТИ ЗЕМЉОПИС за српске народне школе у Угарској превео по Кутнер-Мајеру и допунио Ст. В. Поповић са 9 слика и мапом. Уз ове иде додатак: Наука о глобусу и мапама — — —·25

АПОСТОЛИ и ЕВАНЂЕЉА у празничне и недељне дане, — — — — — — — — —·80

тврдо укоричен стаје — — — — — — 1·—

ВЕЛИКА КАТАВАСИЈА од Георгија Петровића, свеш. — — — — — — — — 1·—

МАЛА КАТАВАСИЈА од Димитрија Поповића, свештеника — — — — — — — —·25

МАЛА КАТАВАСИЈА од Јована Поповића свештеника — — — — — — — — —·20

ДИСЦИПЛИНАРНА ПРАВИЛА за учитеље српских народних вероисповедних школа — — —·12

ШТИЦА по најновијем методу (на платну) 2·—

НАУКА ИЗ СВЕТОГ ПИСМА (за писање и на изуст учење) у основним школама. Збирка дра Ђорђа Натошевића — — — — — —·10

СВЕ ПО ИЗБОР СРПСКЕ ПЕСМЕ НАРОДНЕ, у формату шеснаестине са 80 стр., — — —·10

тврдо укоричено — — — — — — —·18

ЈЕДАН ПУТ ЈЕДАН, са мултипликацијом и дивизијом, таблице на тврдој артији — — —· 2

УПУТСТВО ЗА НАСТАВУ У РАЧУНУ у народној школи I. књига за први разред српских народних школа по Ернесту Хенчлу, израдио Аркадије Вуковић, учитељ — — — — —·30

УПУТСТВО ЗА НАСТАВУ У РАЧУНУ у народној школи II. књига за други разред српских основних школа по Ернесту Хенчлу, израдио Аркадије Вуковић, учитељ — — — — —·30

УПОТРЕБА РУСКЕ РАЧУНАЉКЕ у основној школи са 15 слика, упутство за народне учитеље, по немачком израдио Мита Нешковић, учитељ —·15

СЛОВАРИЦА (писмарица) потпуна азбука у кутији. Поједина слова гдекоја су по три до пет појединце, како би се не само речи, него и омање реченице од слова склапати могле. Једна кутија — — — — — — — — 2·50

ЂИМНАСТИЧНЕ ИГРЕ за српске народне школе написао Ђорђе Глибоњски — — — — 1·—

ИСТОРИЈА СВЕТА од А. Сандића проф. новосадске гимназије

Стари век I. књига, приредио својим учен. —·90

Средњи век II. књига „ „ „ —·90

Нови век III. књига „ „ „ —·90

ШКОЛА, за учитеље и учитељице у Херцештву Готи, извештај срп. народном сабору од Аркадије Варађанина — — — — — — — —·40

ШКОЛА, извештај народном сабору, поднешен од Јована Бакића, народног питомца — — —·80

На свима овде наведеним књигама школским дајемо, ко купи на више, 25 проц. попуста.

Даље ове наведене ствари рачунамо по горе означеним ценама и то за готов новац без процената и без икаква прида.

Препоручујемо гг. учитељима и школским одборима још и ова

ШКОЛСКА УЧИЛА И ПРОПИСИ:

РАЧУНАЉКА ЗА РАЧУНАЊЕ с целим бројевима, бојадисана и лакована. Цена — — — 10·—

РАЧУНАЉКА ЗА РАЧУНАЊЕ С РАЗЛОМЦИМА лепо бојадисана и лакована — — — 10.—

ПРОПИСИ са српским сликама насловним. Цена једном рису од 240 комада — — — 1·60

ГЛОБУС СРПСКИ С МЕРИДИЈАНОМ — 15·75

ГЛОБУС СРПСКИ 8′ у пречнику — — — 6·70

ШРАЈБЕРОВЕ ВЕЛИКЕ ПРИРОДОПИСНЕ СЛИКЕ за зид, српско издање, са 20 колорисаних таблица;

првих 5 таблица садржавају сисавце и стају 7·25

других 5 таблица тице, и стају — — — 7·25

трећих 5 таблица амфибије, рибе итд. и стају 7·50

четвртих 5 таблица растиње, и стају — — 7·50

ОГЛАСИ.

ОБЈАВА.

Свима пријатељима и познаницима мојим, који сам пријатељство и познанство путујући за I. винарско друштво из Илока стекао — јављам, да код друштва више нисам, и умољавам све оне који су ми на рачун друштва буди коју своту новаца дали, да се на друштво писмено обрате и упитају е да ли им је дотична свота у добро укњижена.

Умољавајући да ме и на даље у пријатној успомени задрже јесам с поштовањем

1—1 **Вељко Прњавић.**

КАФА. 3—4

ЦЕНА ВРЛО ОБАЉЕНА!

C. Gouverss & Comp. у Хамбургу дају врло добре кафе енормно јефтино, с бесплатним портом, у наточ.

5	кила сантос — — — —	ф.	2.90
5	„ јаве, врло јаке — —	ф.	3.90
5	„ кубе, изврсне — —	ф.	4.40
5	„ цејлон, брилантне —	ф.	5.—
5	„ арап. моке, ватрене —	ф.	5.80

ОГЛАС.

У Ердевику може се добити 71 ланац урбарске земље под аренду на више година, већином на једном месту и на близу у атару. Ближа условија могу се дознати код

Бранке удове Костић,

4 5 у Ердевику.

НЕГОТИНЦА

ЦРНОГ ДЕСЕРТ ВИНА

шиљем **франко царина и поштарина** с повуком (Nachnahme.)

1 бариљу са 4 литре садржине по ф. 3.—

1 „ „ 8 „ „ ф. 5.50

Мита Радосављевић,

21— Београд, савска улица.

НАЈБОЉЕ СИРЋЕ

ЗА КРАСТАВЦЕ.

Од франкфуртер есенције за сирће добија се најбоље асталско сирће кад се на једну литру есенције 40 литри воде долије. А кад се на једну литру те есенције долије 20 литри воде, онда се добија најбоље сирће за метање краставаца, који се дуго држе а не буду мекани.

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ ИМА САМО

Д. КОДА

У НОВОМЕ САДУ. 2—

100

ВИНСКИ и РАКИЈСКИ

БУРАДИ

од 600 до 750 литри свако, продаје јефтино

ЈОВАН МАЛЕТИЋ,

1—3 у Турском Бечеју.

НАЈБОЉИ

ПАПИР ЗА ЦИГАРЕТЕ

ЈЕ ПРАВИ

LE HOUBLON

ФРАНЦУСКИ ФАБРИКАТ

од **COWLEY & HENRY** у Паризу.

Ваља се чувати од подражавања!

Само је онда овај папир за цигарете прави, ако је на сваком листу отисак **Le Houblon** и ако сваки картон има марку штитницу и сигнатуру.

LE HOUBLON 500 FEUILLES FORMAT C. C. FRANÇAIS COWLEY HENRY FABRIQUE PARIS. LE HOUBLON

Cowley & Henry Propriétaires du Brevet SEULS FABRICANTS

Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Béranger à PARIS.

9—36

ПРОТИВ БОЛОВА У СТОМАКУ — РОХИЧКИ — ШТАЈЕРСКИ ЗЕМАЉСКИ ТЕМПЕЛ-ИЗВОР. — КИСЕЉАК — НАЈБОЉЕ ОСВЕЖАВАЈУЋЕ ПИЋЕ

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ

КОД

ЈОСИФА ХОФМАНА

Budapest

24—28

Akademiegasse.

БЕРЛИН. ЈОВАН ХОФ ц. кр. дворски творничар препарата од слада (малца) у БЕЧУ. ПЕТРОГРАД.

Трговина је основана 1847-ме године.

Целокупни Ј. Хофови препарати од слада одликовани су 58 пути од царева и краљева.

ЈОВАНА ХОФА

Пиво за здравље од сладова екстракта

против општег слабљења, болова у стомаку и у прсима, сушице, оскудице у крви и нередовне функције полних органа. Врло добро средство за крепљење реконвалесцената од свију болести. Цена једној флаши **60 новч.**

ЈОВАНА ХОФА

Бонбони за прса од сладова екстракта

против кашља, промуклости, млогога слуза (шлајма) особито добро. Због многог подражавања молимо, да се пази на плаво паковање и на штитницу (слика проналазачева) правог бонбона од екстракта сладова. У плавим пакет. по 60, 30, 15 и 10 нов.

Диплома за заслуге од међународне санитетске изложбе у Лондону 1881. за материје медицине и за справе за повраћање здравља.

ПОТПИСИ: Њено Величанство **краљица Викторија** од Инглеске. — Његово кр. Височанство **војвода од Единбурга.** — **Спенцер**, председник из ложбе. — **Јон Ерик Ерихсен**, председник одбора. — **Марк Х. Јудге**, секретар.

ЈОВАНА ХОФА

концентрирани екстракт сладов

за оне, који болују од прсију и од цигерице, од застарела кашља, од катара, од болести у грклану, — поузлано лечи и врло пријатно за узимање. У флаконима по 1 ф. 12 нов. и по 70 новчића.

ЈОВАНА ХОФА

шоколада од слада

врло добро храни и окрепљује оне, који имају слабо тело и живце. Иста је врло лепога укуса и особито је препоручујемо тамо, где се кафа не сме пити, што врло дражи. Пакет од 1/4 кил. по ф. 1·30, 90 и 60 н. од 1/2 кил. по ф. 2·40, 1·60 и 1·—

Против кашља, промуклости, болова у прсиме и у стомаку, слабости, мршавости, непотпуног варења, врло добро средство окрепљења за реконвалесценте од сваке болести.

58 пута награђено | **Основано 1847.**

Проналазачу и јединоме творничару правих препарата од екстракта сладова

Господину ЈОВАНУ ХОФУ, ц. кр. дворском лиферанту, ц. кр. саветнику,

дворском лиферанту готово свих велесила европских; у Бечу (I. Fabriks-Niederlage: Graben, Bräunerstrasse 8, Fabrik: Grabenhof, Bräunerstrasse 2.)

Признања и наручбине од високих и највиших особа 1882. год.: Царска Височанства надвојвода Карло Лудвик, надвојвода Фридрих, Њ. кр. Височанство принцеза од Велса, принцеза од Лиња, војвоткиња од Олденбурга, принцеза Рајс, гђица пл. Ференци, читаља Њен. Величанства наше узвишене краљице, Њ. кр. Височанства принцезе Марије Валерије инглеска бона, породица Метерних, Клам-Галас, Карачони, Бањањи, Ромер, Њег. ексцеленција фин Филиповић, гроф Бурмбранд, итд. Препоручено од лечничких капацитете проф. др. Бамбергера, Шретера, Шницлера, Границштетена и многих других у Бечу.

Господину Јовану Хофу

проналазачу и творничару сладових препарата, ц. кр. дворском лиферанту готово свих велесила европских итд. итд., Беч (I., Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.)

У Руми 22. окт. 1877.

В. Б. Ваше неоцењиво Јована Хофа пиво за здравље од сладова екстракта и Јов. Хофа шоколада за здравље од сладова екстракта не само застарелу грудобољу моје жене, него и моју хроничну бољу у стомаку знатно поправише, тако да сада богу па вами хвале дугујемо. Поново вас молим (следује наручбина.)

С особитим штовањем

Ђорђе Грегер, марвени лекар румски.

Нем. Паланка, 20. марта 1883.

Пошто због употребе вашег Јов. Хофа пива за здравље од сладова екстракта осећам, да се опорављам, молим вас да ми опет 6 флаша у наточ пошљете.

С поштовањем

Андрија Бек, Нем. Паланка.

Лекарски искази о лековитости.

Први исказ из Баје, 27. новембра 1881.

В. Б.! Са задовољством вам јављам, да је ваше пиво за здравље од сладова екстракта излечило мог 70-годишњег оца, који је од застарелог бронхијалкатара и сасвим поквареног прохтева патио и ово боље никојим досад леком излечити није могао. Молим, да му и опет у Товај пошаљете 13 флаша у наточ.

С поштовањем

Др. Дери, жупанијски главни лечник, Баја.

Други исказ Баја, 16. јула 1882.

В. Б.! Употреба вашег Јов. Хофа пива за здравље од сладова екстракта је мог 70-годишњег оца тако оснажило, да би прекидање исте било бесмислено. С тога молим да одмах пошаљете на познату адресу 18 флаша у наточ.

С поштовањем

Др. Дери, главни лечник, Баја.

Ковин. Ваша пошиљка од 16 флаша пива за здравље од сладова екстракта и 12 кеса Јов Хофа сладових бонбона за груди имађаху код једног грудобољног члана моје породице изненадна, изврсна и радосна успеха — те вам се ја овим најтоплије захваљујем. Павле Б. Ботош, пп и кр. уг. војни капелан

Париз. Сматрам за дужност, да вам изравим своје особито задовољство гледе вишемесечне употребе вашег сладовог екстракта. Већ три године, а особито зими јако патим од бронхитиса али сам употребом вашег пива за здравље ево оздравио. Снага ми се повратила. Кад год пре легања попијем чашу тог изврсног продукта, имам читаву ноћ мира, дочим ми је пре редовно зво кашаљ сан нарушавао. За ово доброчинство немогу доста да вам се захвалим.

Управитељ „*Univ. ist.*“ **S. Blooh**, Париз.

Главни депо код Д. Коде, браће Вагнера и Е. Дицгена у Н. Саду. Загреб: Арасин, апотека Салватор. Београд: Др. Ј. Ђурић апот. Ст. Бечеј: Г. Петковић. Бечкерек: Л. Шницлер. Карловац: Бенић. Ђаковар: Адолф Кон. Осек: Ф. С. Тирнера син. Кикинда: Е. Бретнер апот. Река: Ник. Павагић. Панчево: П. Кранчевић, Ф. Рада апот. Рума: Браћа Ристер. Земун: Ф. пл. Бенко апот. Сисак: Вернак, Перлик. Суботица: Д. Стојковић. Темишвар: А. Бабушник. Вршац: Браћа Хофман, Франк. Винковце: Л. пл. Алеман апот. Вуковар: Т. Михајловић. Бела Црква: Јос. Бошњак. Сомбор: Густ. Фалционе, Храловски и Стрилих.

ПАЖЊА. Нека се наруче само прави Јов. Хофови фабрикати од слада са штитницом (слика проналазачева), коју је регистровао ц. кр. трговачки суд аустро-угарски. Подражавани туђи фабрикати немају материја од лековитих биљака и нису тако добре направљени као Ј. Хофови фабрикати од слада и могу (по речима лекарским) убитачни бити по здравље 34—40

ПАРИЗ | ЛОНДОН | БУДИМ-ПЕШТА | ГРАЦ | ХАМБУРГ | ФРАНКФУРТ на М. | ЊУ-ЈОРК

КОРИСНО ЗА ГОСПОДУ ПОСЕДИОЦЕ

ВИНОГРАДИ.

Препоручујем за идуће бербе своје

МАШИНЕ ЗА КРУЊЕЊЕ И МУЉАЊЕ

(Rebel und Kwetsch Maschinen.)

У Новом Саду у богдановој улици.

Андрија Дим,

2—2 столар.

61 КОМ. САМО ЗА ФОР. 8.70.

ПРИБОР ЗА ЈЕЛО ОД БРИТАНИЈА СРЕБРА

са патент-жигом творничким.

ECHT VERBESSERTES BRITTANIA

ПРЕКО ПОТРЕБНО ЗА СВАКУ ПОРОДИЦУ!

Чујте, видите и дивите се!

Прави енглески, патентиран сервио за јело и десер од доброг, тешког, масивног британија сребра, које се са правим сребром готово мерити може, и за које ја по жељи и пиомену гаранцију дајем, да ће у току 10-тогодишње употребе бело остати. Пре је гарнитура ф. 30.— коштала а сад се продаје за мали део реелне вредности.

У гарнитуру спадају:

6 асталских ножева са дивним сребрним држаљетом.

6 виљушака од правог англо-британског сребра из једног ком.

6 тешких кашика од англо-британског сребра

6 кашика за каву „ „ „ „

1 тешка кашика за сипање супе „ „ „ „

1 тешка кашика за сипање млека „ „ „ „

6 рашаља „ „ „ „

6 тешких кашика за дезер „ „ „ „

6 тешких виљушака за дезер „ „ „ „

1 пехарчић за бибер и шећер „ „ „ „

6 тешких чашица за јаје „ „ „ „

6 финих кашика за јаје „ „ „ „

1 диван 30cm дуг послужаоник „ „ „ „

1 ситанче за тој „ „ „ „

2 дивна асталска салон. свећњака „ „ „ „

61 комад, словом шездесетједан комад, када се пошље (или у наточ наручи) ф. 8.70.

Ваља пазити! Британија сребро само је онда право, ако је спровођено горњом марком штитницом, За доказ, да се мој оглас не оснива на превари обвезујем се јавно, да ћу робу, ако се не уздопада без приговора натраг примити, те тако при наручивању нема ризике.

Па зато ко хоће да добије добру и солидну робу, нека се поверљиво обрати (док још траје) на адресу:

H. J. Rabinowitz, Wien

Central depot der Anglo-Brit. Silberfabrik

II. Schiffamtssgasse 20.

И прах за чишћење горњег сервиса може се код мене добити; 1 кутија 15 новч. 3—3

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.